Pöytäkirja PeVP 38/2025 vp

Perustuslakivaliokunta

Perjantai 11.4.2025 klo 8.00—10.29

Läsnä
puheenjohtaja Heikki Vestman kok
varapuheenjohtaja Vilhelm Junnila ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Fatim Diarra vihr (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7) (8 osittain)
jäsen Petri Honkonen kesk
jäsen Hannu Hoskonen kesk (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Atte Kaleva kok (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Teemu Keskisarja ps (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Kimmo Kiljunen sd (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Johannes Koskinen sd
jäsen Jarmo Lindberg kok
jäsen Mats Löfström r (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Mira Nieminen ps (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Karoliina Partanen kok
jäsen Onni Rostila ps (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Ville Skinnari sd (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
jäsen Johannes Yrttiaho vas (4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Elisa Gebhard sd (1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9) (3 osittain)
varajäsen Joona Räsänen sd (1, 2) (3 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen
valiokuntaneuvos Liisa Vanhala

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 10 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Todettiin, että kokous ei ollut päätösvaltainen.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2025 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta A 3

Merkittiin, että kokous tuli päätösvaltaiseksi.

Valmis
5.1

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta aloitti yleiskeskustelun.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 12/2025 vp

Valiokunnan lausuntoluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle mikroliikkumista koskevaksi lainsäädännöksi täydennetty lausuntoluonnos A 4

Sihteeri esitteli lausuntoluonnoksen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen sellaisenaan.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 19/2025 vp

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava hallintovaliokunnalle.

Valiokunta hyväksyi asiantuntijasuunnitelman. Kutsutaan kuultaviksi: sisäministeriön edustaja, professori Mikael Hidén, professori Elina Pirjatanniemi ja professori Veli-Pekka Viljanen.

6. Valtioneuvoston selvitys: EU; Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhkien torjumisesta ja turvallisuuden vahvistamisesta EU:n ulkorajoilla

Valtioneuvoston E-selvitys E 16/2025 vp

Liiteasiakirja EU; Komission tiedonanto Euroopan parlamentille ja neuvostolle muuttoliikkeen käyttämiseen aseena liittyvien hybridiuhki

Asia on saapunut perustuslakivaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Valiokunta päätti, ettei asian johdosta ryhdytä toimenpiteisiin.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

Kokous keskeytettiin kello 9.35 ja sitä jatkettiin kello 9.57.

---

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista toimenpiteistä välineellistetyn maahantulon torjumiseksi annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2025 vp

Eriävä mielipide HE_18_2025_eriävä_mielipide_Yrttiaho_Diarra_Gebhard.pdf A 7

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä valiokunta hyväksyi lausuntoluonnoksen muutettuna.

Päätettiin lisätä kappaleen 3 loppuun uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunnan mielestä oikeusturvamekanismien kehittäminen edelleen olisi omiaan kaventamaan perustuslaista tehtävää poikkeusta."

Päätettiin lisätä kappaleen 6 viimeiseen virkkeeseen sanat "ja perustuslain keskeisimmistä ratkaisuista".

Päätettiin lisätä kappaleen 7 jälkeen kaksi uutta kappaletta seuraavasti:

"Perustuslakivaliokunnan mukaan Suomen täysivaltaisuus on välttämätön ennakkoedellytys sille, että Suomi voi ylläpitää perustuslaillisen järjestelmänsä, oikeusvaltion sekä perustuslain keskeiset ratkaisut kuten perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota myös alueellisen integriteetin merkitykseen. Suomen alueellisen koskemattomuuden valvonnasta ja turvaamisesta säädetään aluevalvontalaissa, jonka valmisteluasiakirjojen mukaan valtion täysivaltaisuuteen kuuluu sen alueellinen koskemattomuus, mistä seuraa, että valtion viranomaiset ovat lain nojalla toimivaltaisia ylläpitämään ja tarvittaessa puolustamaan valtion alueellista koskemattomuutta ja puuttumaan sitä loukkaaviin tekoihin. Nyt arvioitavassa laissa sanottu korostuu erityisesti 6 §:n sääntelyssä poikkeuksellisista tilanteista."

"Rajavalvonta, rajanylityspaikoista päättäminen ja rajaliikenteen sääntely kuuluvat lähtökohtaisesti valtion suvereniteetin piiriin. Perustuslain liikkumisvapautta koskevan pykälän esitöissä todetaan kansainvälisen oikeuden mukainen pääsääntö, jonka mukaan ulkomaalaisilla ei ole yleisesti oikeutta asettua toiseen maahan (HE 309/1993 vp, s. 52). Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että esimerkiksi muuttoliikkeen välineellistämiseen kohdistuvissa toimissa huomioidaan valtion oikeus päättää yhtäältä ulkorajojensa turvallisuudesta sekä toisaalta siitä, kenellä on pääsy valtion alueelle (PeVL 16/2022 vp, kappale 7, ks. PeVL 15/2022 vp)."

Päätettiin lisätä kappaleen 9, josta oli tullut kappale 11, viimeiseen virkkeeseen sanat "joista osa voi valiokunnan saaman selvityksen perusteella olla tietoisia järjestelyn luonteesta."

Päätettiin korvata kappaleen 10, josta oli tullut kappale 12, viimeisen virkkeen sanat "tuntematonta väkeä" sanalla "ihmisjoukkoja".

Päätettiin lisätä kappaleen 12, josta oli tullut kappale 14, jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta huomauttaa, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 1 artiklan mu-

kaan sopimusvaltiot ovat sitoutuneet turvaamaan sopimuksen mukaiset oikeudet lainkäyttöpiirissään. Valtiolta edellytetään täysivaltaisuutta, jotta se voi ylipäätään tulla sopimusvaltioksi. Täysivaltaisuus ja sen suojaaminen sitä vaarantavilta loukkauksilta ovat perustuslakivaliokunnan mielestä siten edellytys sille, että Suomi kykenee täyttämään sopimusvelvoitteensa."

Päätettiin muuttaa kappaleen 13, josta oli tullut kappale 16, ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ei nimenomaisesti turvata oikeutta turvapaikkaan eikä määrätä palautuskiellosta, vaan 3 artiklan mukaan ketään ei saa kiduttaa, eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla."

Päätettiin lisätä kappaleen 13, josta oli tullut kappale 16, ensimmäisen virkkeen jälkeen uusi virke seuraavasti: "Sopimuksen 3 artiklan mukainen suoja on kehittynyt tulkinnallisesti oikeuskäytännössä."

Päätettiin lisätä kappaleen 13, josta oli tullut kappale 16, toiseksi viimeiseen virkkeeseen sanat "ja sille, että vastaajavaltiolla oli lisääntyneitä hyväksyttäviä syitä pelätä turvallisuutensa, alueellisen koskemattomuutensa ja demokraattisen järjestyksensä puolesta"

Päätettiin korvata kappaleen 13, josta oli tullut kappale 16, viimeisen virkkeen sana "olisi" sanalla "on".

Päätettiin lisätä kappaleen 14, josta oli tullut kappale 17, loppuun uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta pitää selvänä, ettei Suomi sitoutuessaan Euroopan ihmisoikeussopimukseen sen lisäpöytäkirjoineen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ole hyväksynyt sitä, että niiden mukaisia velvoitteita väärin- ja hyväksikäyttämällä vieras valtio saisi vakavasti vaarantaa Suomen täysivaltaisuuden tai kansallisen turvallisuuden."

Päätettiin lisätä kappaleen 14, josta oli tullut kappale 17, jälkeen uusi kappale seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta on aiemmassa lausunnossaan viitannut Euroopan unionin perusoikeuskirjan sekä perussopimusten asian kannalta merkityksellisiin artikloihin. Valiokunta kehotti hallintovaliokuntaa muun ohella selvittämään, olisiko mahdollista katsoa, että ristiriitaa EU-oikeuden ja ehdotetun lain välillä ei välttämättä olisi, jos lain oikeuttamiseksi voitaisiin vedota SEU 4 artiklan 2 kohtaan tai Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 72 artiklaan. Nyt arvioitavassa hallituksen esityksessä tehdään selkoa välineellistettyä maahantuloa koskevasta komission tiedoksiannosta. Tiedonanto ei ole oikeudellisesti sitova, mutta sen voidaan katsoa ilmentävän komission näkemystä EU-oikeudellisista reunaehdoista. Hallintovaliokunnan tulee perustuslakivaliokunnan mielestä edelleen arvioida sääntelyn suhdetta EU-oikeuteen ja sen kehitykseen."

Päätettiin lisätä kappaleen 15, josta oli tullut kappale 19, ensimmäisen virkkeen jälkeen uusi virke seuraavasti: "Perustuslakivaliokunta arvioi edelleen, että kyse on perustuslain 73 §:n mukaisesta rajatusta poikkeuksesta perustuslakiin."

Päätettiin korvata kappaleen 17, josta oli tullut kappale 21, toisen virkkeen sanat "poikkeuslakien määräaikaisuutta tai voimassaolon pituutta" sanoilla "määräaikaisten poikkeuslakien voimassaolon pituutta".

Päätettiin lisätä kappaleeseen 29, josta oli tullut kappale 33, sanat "sekä sitä, ovatko eduskunnan vaikutusmahdollisuudet 3 §:n mukaisissa menettelyissä riittäviä."

Ed. Yrttiaho ehdotti ed. Diarran ja ed. Gebhardin kannattamana, että lakiehdotusta ei voida käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä eikä perustuslain 73 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Ehdotuksesta äänestettiin. Ed. Yrttiahon ehdotus hävisi äänin 14—3.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Ed:t Yrttiaho, Diarra ja Gebhard varasivat tilaisuuden eriävän mielipiteen jättämiseen. Ilmoitettiin, että eriävä mielipide on jätettävä sihteerille klo 11.00 mennessä.

Lausuntoon jätettiin eriävä mielipide: ed:t Yrttiaho, Diarra ja Gebhard.

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

8. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

9. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on tiistaina 29.4.2025 klo 10.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Johannes Heikkonen